

Tiedoksi merkittävät asiat

Hallitus 30.08.2024 § 87

Esittelijä
Valmistelija

Toimitusjohtaja Tommi Fred
Hallintosihteeri Anu Hämäläinen, sähköposti etunimi.sukunimi@hsy.fi

Ilmanlaatu Uudellamaalla vuonna 2023

Lisätietoja: ilmansuojeluasiantuntija Outi Väkevä, sähköposti etunimi.sukunimi@hsy.fi

HSY:llä on 11 ilmanlaadun mittausasemaa pääkaupunkiseudulla ja kaksi muualla Uudellamaalla. Pääkaupunkiseudun ja muun Uudenmaan ilmanlaatu raportoidaan vuosittain kahdessa eri julkaisussa. Tässä raportoidaan pääkaupunkiseudun ulkopuolisen eli muun Uudenmaan ilmanlaatu vuonna 2023. Raportissa esitetään myös kunkin alueen kunnan päästöt raportointivuotta edeltävältä vuodelta. Ilmanlaatu Uudellamaalla 2023 -raportti on ilmestynyt Uudenmaan ELY-keskuksen julkaisuna.

Vuonna 2023 HSY mittasi jatkuvatoimisesti typenoksidien ja hiukkasten pitoisuuksia liikenneympäristössä Keravalla ja kaupunkitausta-asemalla Lohjalla. Typpidioksidin pitoisuuksia kartoitettiin suuntaa antavalla passiivikeräinmenetelmällä Hyvinkäällä, Järvenpäässä, Keravalla, Kirkkonummella, Lohjalla, Nurmijärvellä, Porvoossa, Tuusulassa ja Vihdissä. Puunpolton päästöjen vaikutuksia pientaloalueen ilmanlaatuun mitattiin Raaseporissa Karjaalla.

Ilmanlaatu on Uudellamaalla pääosin hyvä. Eniten ilmanlaatuun vaikuttavat tieliikenne ja kotitalouksien puunpoltto. Puunpoltossa syntyy terveydelle haitallisia päästöjä: pienhiukkasia, hääkää sekä PAH-yhdisteitä, kuten bentso(a)pyreeniä. Karjaalla bentso(a)pyreenin pitoisuus alitti selvästi sille asetetun tavoitearvon. Muihin Uudellamaalla tehtyihin mittauksiin verrattuna pitoisuudet olivat keskitasoa ja korkeimmillaan lämmityskaudella.

Kevään 2023 katupölykausi oli Uudellamaalla melko tavanomainen. Pitoisuudet pysyivät alle raja-arvojen ja kansallisen ohjearvon, mutta WHO:n vuorokausiohjearvo ylittyi Keravalla. Pitoisuudet ja pölyisten päivien lukumäärä olivat Keravalla kuitenkin selvästi edellistä mittausvuotta 2017 pienempiä.

Pienhiukkasten vuosipitoisuus Lohjalla hieman matalampi kuin edellisvuonna ja alle WHO:n ohjearvon. Pitoisuuksiin vaikuttavat eniten maan rajojen ulkopuolelta kulkeutuvat hiukkaset. Vuonna 2023 ei esiintynyt mainittavaa pienhiukkasten kaukokulkeumaa.

Vuonna 2023 liikenteen pakokaasuista peräisin olevan typpidioksidin pitoisuudet olivat yleisesti edellisvuotta matalampia. Pitoisuudet ovat raja-arvojen ja kansallisten ohjearvojen alapuolella. WHO:n vuosi- ja vuorokausiohjearvo ylittyivät kuitenkin Keravalla. Pitkällä aikavälillä typpidioksidin pitoisuudet ovat selvästi laskeneet. Liikenteen päästöt ovat vähentyneet, koska ajoneuvoteknologia on kehittynyt ja autokanta on uusiutunut ja sähköistynyt.

Uudellamaalla pääkaupunkiseudun ulkopuolista ilmanlaadun seuranta hoidetaan alueen kuntien ja teollisuuden yhdessä rahoittamana yhteistarkkailuna. Seurantaan kuuluvien ilmanlaatumittausten ja päästökartoitusten toteuttamisesta vastaa HSY. Seuranta ohjaa yhteistyöryhmä, jossa on edustajat alueen kunnista, Uudenmaan ELY-keskuksesta ja HSY:stä.

Lisätietoja Uudenmaan ilmanlaadusta vuonna 2023 ja kuntakohtaisia ilmanlaatutietoja löytyy Uudenmaan ELY-keskuksen julkaisemasta raportista:

<https://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/189020/Ilmanlaatu%20Uudella%20maalla%202023.pdf?sequence=2&isAllowed=y>

Kilpailu- ja kuluttajaviraston huomautus HSY:lle hankintalain noudattamatta jättämisestä

Lisätietoja: toimialajohtaja Petri Kouvo, sähköposti etunimi.sukunimi@hsy.fi

Kilpailu- ja kuluttajavirasto (KKV) antoi HSY:lle huomautuksen jäteastioiden toimituspalvelua koskevassa vuosina 2022 ja 2023 toteutetussa hankinnassa. Huomautus on luonteeltaan hallinnollista ohjatusta hankintayksikölle. Päätös on lopullinen, eikä siitä voi valittaa.

HSY on noudattanut jäteastioiden ns. massajakelua koskevissa hankinnoissa samaa periaatetta kuin urakka- ja jäteastiakilpailutuksissa, eli yksittäisellä urakka-alueella suoritettava massajakelu on muodostanut hankintaa koskevan kokonaisuuden. Massajakelun hankinta kullekin urakka-alueelle on siten katsottu yksittäiseksi hankinnaksi. Jäteastioiden massajakelua koskeva hankinta kullakin urakka-alueella jää alle kansallisen kynnyksen, mistä syystä hankintoja ei ole kilpailutettu. Eri urakka-alueilla on toteutettu vuonna 2022 yhteensä 15 ja vuonna 2023 yhteensä 13 massajakelua. Yksittäisen hankinnan arvo (alv 0 %) on ollut 7 403–49 350 euroa. HSY totesi selvityksessään, että yksittäisen urakka-alueen massajakelua koskeva hankinta muodostaa vaihtojen edellyttämän hallinnon näkökulmasta mielekkään hankintakokonaisuuden, eikä tätä toimintaperiaatetta ole valittu tarkoituksessa kiertää hankintalain tai välttää kilpailuttamisvelvoitetta.

Jäteastioiden viikkovaihtoihin liittyen HSY on selvityksessään kertonut, että jäteastioiden vaihtotarpeita ei ole mahdollista täsmällisesti ennakoita. Siten korvaavien tai uusien jäteastioiden kiinteistöille toimittamiseen liittyvien kuljetusten, eli viikkovaihtoihin liittyvien kuljetusten määrän ennakointi on myös vaikeaa. Viikkovaihtojen määrä vaihtelee merkittävästi viikoittain. Viikkovaihtoihin liittyvää toimituspalvelua on hankittu tarpeen mukaan ja hankintaa ei ole kilpailutettu.

KKV lausui huomautuksessaan, että HSY on tehdessään jäteastioiden kuljetuksiin liittyviä hankintoja laiminlyönyt hankintalain 1 §:n mukaisen velvollisuutensa kilpailuttaa hankinnat mainitun lain mukaisesti. Suorahankintaan ei siten KKV:n mukaan ole ollut hankintalaissa säädettyä perustetta. KKV toteaa, että hankintayksikön olisi tullut kilpailuttaa jäteastioiden toimituspalveluiden hankinta julkaisemalla siitä hankintalain mukainen hankintailmoitus.

Jäteastioiden toimituspalvelu on kilpailutettu 12/23 sisältäen sekä viikoettä massajakelutyön. Urakka on alkanut maaliskuussa 2024 ja päättyy

